

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveča«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din. za tiskarstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebej. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3113

Problem najmlajših

Zivimo v dobi, ki prvi s filmsko brzino, tako da nam skoraj vsak trenutek prinaša nov razvoj dogodkov, nova presenečenja.

Zal, še vedno je res, da nas učitelje, raztresene po »zaplankanem« hribovskem svetu, dosežejo ti dogodki šele tedaj, ko niso več presenečenja, ko niso več novi, ko jim svet, radi zopet novih, nam še neznanih presenečenj, ne posveča več pozornosti. Zivimo pač v precejšnjem materialnem pomanjkanju in posledica tega je tudi duševno pomanjkanje.

Radi pomanjkanja finančnih sredstev večini nam ni dano, da bi si, sodobnim razmeram in potrebam primerno razširili svoje duševno obzorje, da bi se res duhovno osamošojili, si izklesali na duhovno svetlo in življenje ter tako kritično spremljali in zasledovali razvoj sodobnih aktualnih problemov. Denarja za knjige, revije, časopise in radio učiteljstvo nima. Zlasti najmlajše učiteljstvo, ki je poleg tega raztreseno, osamljeno in odrezano daleč od kulturnih centrov, nima prilike pridobivanja večje življenjske jasnosti po predavanjih, diskusijah in osebnem stiku z izklesanimi, velikimi osebnostmi. Če še k vsemu temu prištejemo naše male in ozkosrčne razmere ter upoštevamo ves moralni in materialni pritisk in stremenje, izkoristiti posebno mlajše učiteljstvo za zgolj fanično strankarsko delo in trenje, potem se ne smemo čuditi ravnanju naših mladih in najmlajših tovarišev. Ne smemo se čuditi njihovi premali odpornosti, pomanjkanju trdnih hrbtenic in odločnih korakov v čuvanju svoje neodvisnosti. Ne smemo se tudi čuditi njihovi nevednosti, nezainteresiranosti in apatičnosti ob najaktualnejših vprašanjih naše stanovske organizacije, našega stanu, šole in naroda.

Tudi se ne smemo čuditi njihovemu obnašanju in odnosu do naših skupnih akcij, še manj imamo pravico, obsojati in odbiti jih še bolj od sebe. Vse to ponovno kvarno vpliva na naše medsebojne odnose.

V tem problemu je potrebno predvsem mnogo uvidevnosti, mnogo tovariško-prijateljskega razumevanja njihovih položaja in skupnih smotrenih akcij za odpravo vseh negativnih vzrokov, da se tako odstranijo tudi negativne posledice, ki nas vse bodejo v oči ter vodijo mnoge k neobjektivni kritiki in obsojanju.

Predvsem moramo ponovno poudariti, da živimo učitelji, radi materialnega pomanjkanja, tudi v pomanjkanju zdrave duševne hrane, ki bi sicer krepila našo zdravo odpornost. Zlasti trpe radi tega najmlajši, najbolj neupoštevani, osamljeni in zapušteni tovariši. Tudi ne smemo pozabiti mešetarjenja in barantanja, ali da se točneje izrazimo, pravega kupovanja mladih duš za boljše položaje in za boljše mesta z možnostmi postranskih dohodkov. Če si vse to predočimo, potem pač ne bo težko spoznati, da v teh razmerah današnje dobe ni lahko biti značajan, pošten in odločno neodvisen učitelj. Najtežje je to seveda najmlajšim, ki stojijo vse prepogosto, brez vsake opore in razumevanja, osamljeni sredi sodobne, besneče vihrje. Zato je treba v prvi vrsti te tovariše razumeti ter jih prirediti v prijateljsko tovariško družbo in k aktivnemu sodelovanju in soupoštevovanju pri skupnih akcijah.

Povedali smo že, da večina najmlajših ni uživala stanovske vzgoje, da ti tovariši nimajo niti malega vpogleda v vse težave stanovske borbe in da tako pri mnogih prevladujejo napačni predsodki in več ali manj nezadovoljstvo s stanovsko organizacijo in njenimi akcijami. Vse to pa tvori najplodnejša tla za nezdravo seme učiteljskih neprijateljev, ki ga ti z vso vmeno sejejo med učiteljske vrste.

Kaj naj storimo? Predvsem pritegnimo najmlajše k čim aktivnejšemu sodelovanju v odborih in na zborovanjih. Dajmo jim vpogled v vse težave stanovske borbe, prikažimo jim moč naše organizacije in njene uspehe, da zraste v njih spoznanje in potreba po podpori in sodelovanju v skupnih, načelnih nastopih našega Udruženja.

Zal, še v posameznih učiteljskih društvih vlada veliko nezaupanje v organizatorično sposobnost in dobro, resno voljo najmlajših tovarišev. Če bi znali to preboleti in pridobiti najmlajše za aktivno sodelovanje, bi v njih brezdvomno našli svoje najaktivnejše sodelavce in sorce. Tu je potrebno le pravilno razumevanje, upoštevanje in priznanje, pa bodo odpadli vsi nesporazumi in kitajski zidovi med »mladimi« in »starimi«.

Neka jako razširjena nacionalna organizacija se pri volitvah odborov, delegatov in temu slično drži načela, da so zastopniki najmlajši in najmlajši (tudi 18 letni) člani z eno tretjino odbornikov odn. delegatov. Dolgoletne izkušnje so pokazale, da je ta sistem zastopstva članov v odborih in na skupščinah najbolj zdrav in najplodnejši, ker prinašajo najmlajši stalno nov član in novo razgibanost v skupno organizacijsko življenje. Tudi mi moramo iti isto pot!

Zelo pohvaljen in posnemanja vreden je bil korak nekaterih učiteljskih društev, ki so poslala na lansko sekcijo in glavno skupščino kot svoje delegate tudi najmlajše tovariše. Na ta način so omogočila tem res temeljit vpogled v celotno stanovsko borbo. Tako so se lahko seznanili z vsemi ogromnimi ovirami pri stanovsko-zaseštni borbi ter obenem spoznali veliko moč in silo organiziranega učiteljstva, moč naše skupnosti in odpornosti. Zlasti na te najmlajše delegate je vse to vplivalo silno vzgojno in vzpodbudno ter dvignilo njihovo zainteresiranost za stanovsko zasešno borbo. Ugodne posledice tega seveda ne bodo izostale. Zato bi bilo priporočljivo, da bi tudi ostala učiteljska društva sledila vzgledu nekaterih ter v bodoče pošiljala po enega mlajšega delegata na skupščine. Na nas je, da si s pametnim postopkom sami vzgajamo društvene delavce in stanovske borce, da skrbimo za smotno pomlajevanje in pozivljanje našega ogromnega organizacijskega telesa.

Pismo mlademu tovarišu!

Dragi tovariš! Za tvoje pismo se ti lepo zahvaljujem. Otrsi se črnogledstva in vzemi življenje tako kot je — brez olepšav.

Hude skrbi ti dela neka okrožnica glede izvenšolskega dela. Rad bi ustanovil kako dobrodelno organizacijo, da bi tako ustregel in dobesedno ugodil zahtevi oblasti in ne bi morda užalil nadzornika, ki pride pregledovat tvoje šolsko in izvenšolsko delo.

Nadzornik je gotovo toliko pameten mož, da bo vedel, da ti v oni gorski vasi ni mogoče ustanovljati dobrodelnih organizacij s pompozno naslovom, kjer bi bil — tajnik, blagajnik, predsednik in edini plačujoči član ti. Okrožnica pa tudi ni imela takega namena, da bi kot Pavliha že na željo ustanovljali organizacije, ki nimajo pogojev za nastanek, niti pogojev z obstankom — ako izvemam dejstvo, da bi vsi radi kaj dobili — nobeden pa nič dal.

V splošnem pa sem o dobrodelnih organizacijah mnenja, da ne pomenijo niti kvadratni milimeter obliža na splošno ranjeno telo.

Zdi pa se mi potrebno, da o izvenšolskem delu spregovorim nekoliko več.

Učitelji pred vojno, ki so živeli stalno na svojih mestih, so bili skoraj vsi taki, da so vedno gibalni izven šole. So mežnarili, orglali, prirejali igre, sadjarili, telovadili, predsedovali, tajnikovali, peli, pesnikovali, liberalizirali, klerikalizirali itd. Vsa po svojem okusu, vsak po danih prilikah, pogojih in potrebah dotičnega kraja — brez vseh normalij.

To mirno in idilično predvojno življenje pa se je po vojni nehalo. Narodi, države — ves svet je vznemirjen — je kotel, v katerem vre in se kuha. Tudi naši državni ni v tem pogledu prizanešeno. Ta vznemirjenost valovi iz mest tudi na vas — in na posameznika. To splošno vznemirjenost naroda čutijo tudi možje, ki priplavajo na površje bodisi radi svojih zmognosti — bodisi radi drugih prilik — in jo skušajo rešiti vsak po svojem receptu — največ kaki skupini ljudi v prid.

Učiteljski pokret

Naša vas in učiteljevo delo v šoli

Referat tov. Miloša Verka, predsednika sreskega učiteljskega društva za Šmarje-Rogatec (Dalje.)

V šoli pa imamo pred seboj samo mladino, njo vzgajamo in pripravljamo življenje bodoče generacije. Tudi takrat bodo obstojali kmetje in z njimi vse njihove težave in napaake. Ta mladina pa je dovzetna in tudi kritika je ne zadene. Tej mladini je torej vcepiti vse one elemente znanja in čustvovanja, ki so osnova dobri avtokritiki in jo usposobiti za razumno in spekulativno gospodarjenje.

Vzgojiti jo je predvsem za pravilno pojmovanje vsakega občestva in s tem za spontano ali premišljeno združeno delo vseh sil v korist skupnosti in s tem tudi posameznika. Med mase naroda mora prodreti načelo, da ima množica vaščanov nebroj skupnih interesov in se torej borba človeka ne sme usmeriti proti sosedu, ampak vse ljudi v borbo proti zunanjim neprijateljem, ki so pri kmetih predvsem bolezniki ljudi in živali, povodnji, pozebe, požari, rastlinski in živalski zajedavci, združiti pa tudi v borbi za dobro in koristno, zadrage, društva, ceste, vodovode, stroje, selekcijo plemenske živine in semenogojstvo.

Bodoče gospodarje in gospodinje je usposobiti, da pravilno ocenjujejo svoje delo in da spoznajo biološke principe vsega kmetijskega gospodarstva.

Pameten človek ne more nasprotovati primernemu duševnemu življenju in duševnim užitkom. Priznavati je treba lepoto petja, godbe, ognjevite besede, pesmi in proze, ro-

Vendor s tem se ni vse doseženo! Stremiti moramo tudi za tem, da odpravimo vse »parazite« odn. divjake, t. j. neorganizirane in stanovsko nezavedne člane, ki živijo egoistično na račun izpostavljanja in žrtvovanja altruističnih stanovskih borcev.

Končni cilj mora biti čim aktivnejše sodelovanje vsega učiteljstva. Ne samo vodilni predstavniki in odborniki naše organizacije, temveč mi vsi, odborniki in navadni člani, zlasti pa najmlajši, moramo koncentrirati vse svoje energije, vso svojo voljo na skupno akcijo za zboljšanje našega materialnega položaja, da nam bo zopet mogoče človeka dostojno življenje, naš razvoj in naša notranja rast. Mi vsi moramo nastopiti kot nedeljiva, enotna sila proti vsakemu omejevanju naše notranje svobode in duhovne samostojnosti.

Zato moramo stremeti za tem, da bo vsa načelna borba za naše pravice, za zboljšanje našega materialnega položaja in za našo duhovno neodvisnost takšna, da bo vsakomur razumljiva in jasna, da bo v vsakem spontano vzbudila potrebo po aktivnem sodelovanju in sodelorbi.

P. Š.

VSEBINA:

Problem najmlajših

Pismo mlademu tovarišu!

UČITELJSKI POKRET: Naša vas in učiteljevo delo v šoli

Selitev španske dece

Lepo priznanje delovni tovarišici

Občni zbor Učiteljske samopomoči

Učitelj Franc Zacherl v Ljutomeru sedemdesetletnik

LISTEK: Nova pota zgodovinskega pouka?

Splošne vesti — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU — Učiteljski pravnik — Učiteljska tiskarna — Mladinska matica — Učiteljski pevski zbor Emil Adamič — Šolski radio — Naša gospodarska organizacija — Stanovska organizacija JUU — Novosti na knjižnem trgu — Mali oglasi

Daši je kmet samostojen gospodar na svoji zemlji in navidezno neodvisen od kogar koli, je baš kmet globoko včlenjen v svojo okolico in v mnogem navezan na vaško občestvo. Po izvršenih komasacijah občin je ta avtonomna zajednica postala za napredek kmetijstva izrednega pomena in le od kmetov samih je odvisno, ali bodo občinske samouprave vasi prinesle one koristi, ki jih pričakuje tendenca zakona. Današnje občinske uprave še v splošnem niso kos svojih nalogi, ker se še niso vživele v njo. Dočim po naročilih od zgoraj še precej povoljno vršijo agende prenešenega delokroga, so posli lastnega delokroga še v povojih in bo še treba let, da bo občina kot samoupravna edinica vršila svoje poslanstvo v polni meri. Radi tega mora šola v domoznanskem pouku, računanju, zemljepisu, gospodarskem znanju upoštevati, da bodo sedanji učenci nekoč predsedniki občin, odborniki ali vsaj volilci in da bo torej uspešno delo občinskih samouprav odvisno od njih in jim je treba že torej v šoli nuditi vse o občini in občinskem gospodarstvu. Če jim tega ne bo nudila šola, jim tega ne bo najbrž nudil nihče, mnogi ne bodo sposobni za pozitivno in objektivno presojo konkretnih, še manj pa abstraktnih činjenic in se bomo po 30 ali 50 let čudili predlogom in sklepom, ki jih bodo morale upravne oblasti kontrolirati, razveljavljati.

Pri tem pa je enkrat za vselej pomesti z relativnimi pojmi: priden, len, bogat, reven, moder, pameten, veliko, malo, ker je to za pravilno presojo vse skupaj nič.

Zemlja je snov, kruh je snov, snov pa je nekaj realnega, ki se da tehtati, meriti, kemično analizirati, torej izražati v številkah. Poleg vse domovinske ljubezni in spoštovanja kmetijskega stanu, ki jo gojimo v šoli, pa bodi znanje realistično, kakor je realistično vse pridobivanje.

Rezultat po gornjih načelih bi naj torej bil:

Kmetijski dom in kmetijska občina v številkah in konkretnih činjenicah.

Po lokalnih prilikah se odloči učitelj, ali obravnava najprej kmetijski dom in potem občino, ali obratno.

Jaz sem se odločil, da obravnavam najprej občino in smo pri tem ugotovili sledeče:

Upravno občino Rogoško Slatino tvori 18 katastralnih. Pregled teh občin po velikosti, katastrskem čistem donosu, davčni osnovi, povprečnem čistem donosu, prebivalstvu, sa-
moupravnih dokladah sledečo sliko.

Površino, donos in število prebivalstva izračunamo tudi v odstotkih, primerjamo med seboj ter iščemo vzroke za posledice. Učenci si zapomnijo številke za svoje katastralne občine, pri primerjavi odstotkov sodelujejo običajno vsi in to zelo kritično, ker pa imajo opraviti s številkami, so prisiljeni, da je njihova razsodba pozitivna in objektivna.

Taka naj bo pozneje tudi v življenju in javnem delu.

Sledeče ugotovitve, vse izražene v številkah, so skušali preveriti učenci sami, rezultati njihovih cenitev so bili sprva zelo različni in mnogokrat daleč napačni, sposobnost za pravilno cenitev se pa zelo naglo razvija. Učitelj korigira šele potem, ko so učenci za-
devo predebatirali.

Prebivalcev ima občina 5012. Kmetov je 3617 (72,2 %), steklarjev 300 (5,9 %), rudarjev 90 (1,8 %), javnih uslužbencev in upokojencev 260 (5,2 %), obrt, trgovina, tujski promet (620 (12,4 %), gozdarjev 50 (0,9 %), prostih poklicev 20 (0,4 %), invalidov 25 (0,5 %), raznih 30 (0,6 %).

Lani se je rodilo 95 ljudi, umrlo jih je 68, naravni prirastek prebivalcev je 27. Ako bi bil ta prirastek vsako leto enak, bi se prebivalstvo podvojilo v 185 letih.

Njiv in vrtov je v občini 1098 ha. Zimski in pomladanski sadeži imajo sledeče površine v ha: pšenica 308, rž 25, ječmen 35, koruza 390, oves 155, krompir 80, proso 20, lan 10, detelja 65, razno 10.

Jesenski sadeži v ha: korenja 160, ajde 100, repje 80.

Pri vsakem sadežu smo določili pridelek na 1 ha, ceno pridelkov in tako izračunali, da je povprečna vrednost vseh pridelkov v občini letno 3.198.540 din.

Tovariški pozdrav!

K.